

PREDIKCIJA INTERNET POTREBA SPORTSKOG MENADŽMENTA POMOĆU INDIKATORA MENADŽERSKOG DJELOVANJA

PREDICTION OF SPORT MANAGEMENT NEEDS BY MEANS OF INDICATORS OF MANAGEMENT ACTING

Danijela Bonacin, Dino Mujkić, Izet Rađo
Fakultet sporta i tjelesnog odgoja Univerziteta u Sarajevu, BiH

Ključne riječi: internet, predikcija, menadžment, djelovanje

SAŽETAK

U istraživanju na uzorku od 72 top-level sportskih menadžera u Bosni i Hercegovini, anketnim upitnikom, prikupljene su informacije o menadžerskom djelovanju. Takvih indikatora bilo je ukupno 40, od čega je 39 imalo ulogu prediktora, a potreba za korištenjem interneta je bila kriterijska varijabla u multivarijantnoj regresijskoj analizi. Predikcija kriterija je bila značajna ($p < 0.01$) uz koeficijent determinacije od visokih 0.79 i multiplu korelaciju od čak 0.89. Analizom pojedinih statistički značajnih prediktora i generalizacijom rezultata zaključeno je da je internet postao stvarna potreba u svim upravljačkim i menadžerskim djelovanjima danas. Isto tako da se uz adekvatno raspolaganje tim resursom mogu ostvariti jednako poslovne ambicije, baš kao i stabilnost upravljačkih funkcija utemeljenih na integraciji globalnih i lokalnih informacija.

Key words: internet, prediction, management, acting

ABSTRACT

In this research with sample of 72 top-level sport managers in Bosnia and Herzegovina, by questionnaire we collect information about managers acting. Such indicators were 40, and 39 represent predictor set with internet usage needs as a criterion for multivariate regression analysis. Criterion prediction was statistically significant ($p < 0.01$) with high determination coefficient (0.79), as well as multiple correlation was very high (0.89). After analysis of particular significant predictors it can be concluded that internet becomes real need in all management processes and today's acting. It is possible, with adequate disposition of internet resource to accomplish successive business ambitions, as well as high level of management functions stability based on integration of global and local information.

1. UVOD

Nastanak i razvoj informacijskog sustava, a posebno Interneta smatra se najvažnijim tehnološkim dostignućem 20. stoljeća (Hadžiahmetović, Kulović, Jurešić, 2007). Prema opće poznatoj definiciji, *internet* je međunarodna računalna mreža ili mreža svih mreža, računalno-komunikacijska infrastruktura svjetske razine koja osigurava razmjenu različitih informatičkih sadržaja (Malacko i Rađo, 2004). Što to znači? U današnje vrijeme, praktično **sve**. Budućnost svijeta u kojem je informacija cilj i sredstvo zahtjeva svakodnevne inovacije odnosno rad na kvaliteti i kompleksnosti kanala kojim te informacije prolaze. To je posebno važno napomenuti s obzirom da se u sklopu tehnološkog napretka događaju brze i značajne svakodnevne promjene što naravno stavlja poseban naglasak na menadžment. Ne jedno, već sva područja, svako za sebe neprekidno se razvijaju a vrijeme nameće potrebu što čvršće veze između pojedinih područja – sustav. Tako informacije bivaju povezane u cjelinu za koji se danas može reći da predstavlja nervni sustav svih poslovnih sustava. (Hadžiahmetović, Kulović, Jurešić, 2007). Područje koje nas zanima u ovom radu – sport odnosno sportski menadžment, samo po sebi, dakle neovisno o drugim područjima obiluje različitim informacijama. Prema nekim procjenama, količina informacija se u svijetu svakih 20 mjeseci udvostručava dok se broj baza podataka udvostručava u još kraćim vremenskim intervalima (Bulat, 1977 prema: Hadžiahmetović, Kulović, Jurešić, 2007). U tome se svakako treba snaći. Tko najbolje zna što mu treba u poslu i tko se najbolje može snaći u sportskom menadžmentu ako ne sam sportski menadžer? Logično je kako, ukoliko zastupa određeni klub, kako bi njime upravljao (planirao, organizirao, kontrolirao...) mora imati maksimalnu količinu informacija vezanih za taj klub. I neprekidno mora „apsorbirati“ nove i nove informacije kako bi bio u toku. U prošlosti, sportski menadžer odnosno osoba koja se možda drugačije zvala ali je radila sličan (za one uvjete) posao, raspolagala je onim što je imala. Informacije su stizale ali skoro „pony ekspressom“ i više su bile tipa rekla – kazala. Vrlo važne poslovne zadaće, jednako kao i one najmanje važne, rješavale su se gotovo isključivo na poslovnim susretima uz jela i pića. U odnosu na situaciju danas nije bilo puno informacija tj. ponude i potražnje informacija te se to moglo tako i rješavati. No danas je tržište preplavljeno informacijama a ponuda i potražnja istih je više nego raznovrsna. Internet kao svjetska mreža međusobno povezanih i dostupnih informacija znači praktično istodobnu komunikaciju s većim brojem suradnika (ili samo s jednim). U sportskom menadžmentu, mogućnosti koje internet pruža omogućavaju povezanost između klubova, između sponzora ili donatora i klubova, između igrača i publike tj. fanova itd. Današnji sportaši primjerice imaju svoje web stranice, skale vrijednosti na kojima u svijetu kotiraju, svoju poziciju na anketama sportskih portala i slično. Iz toga je lako izvući dosta dobre zaključke: Kako bi se u moru informacija dobar i uspješan menadžer snašao i kako ne bi zaostajao u svom poslu, informacije moraju biti predočene smisleno te moraju biti organizirane i dostupne. Korisnici istodobno moraju znati što žele i kako doći do toga. Internet to pruža, a onaj tko to ne zna, u današnjem svijetu mnogo gubi.

Pitanje je **koliko** to shvaćaju i **kako**, današnji sportski menadžeri.

2. CILJ I PREDMET

Postoje različite definicije menadžmenta no jedna je specifična: definira menadžment kao poslovne aktivnosti (menadžerske funkcije) koje obavljaju menadžeri u okviru odgovarajuće organizacije a angažirajući potrebne resurse uz težnju da se osigura odgovarajući balans između efektivnosti i efikasnosti u kratkom i dugom roku. (Šunje, 2002.) Uspješan menadžer ili top menadžer objedinjavat će te segmente u funkcionalnu cjelinu. Iz predočene definicije jasno je vidljiva uloga resursa a iz toga slijedi kako je adekvatan odnos prema raspoloživim resursima, jedna od ključnih stvari menadžerskog posla.

Iz svega navedenog slijedi kako **predmet** ovog rada čine aktivni sportski menadžeri različitih profila, čije djelovanje je procijenjeno odgovaranjem na anketna pitanja (indikatori djelovanja). To je dakle, načelno pokazatelj stanja u sportskom menadžmentu danas.

Nadalje, kad uzmemo u obzir kako će se menadžment budućnosti sve više zasnivati na informacijskim tehnologijama zbog moguće fleksibilnosti a istovremeno je internet dijete napretka informacijske tehnologije, nameće nam se na određeni način nužnost procjene potreba za internetom u sportskom menadžmentu. Stoga, **cilj** ovog rada je na temelju indikatora menadžerskog djelovanja (anketnih pitanja) multivarijantnim modelom procijeniti potrebu za internetom u sportskom menadžmentu.

3. METODE RADA

Za potrebe ovog rada, u ukupni efektiv uzorka odabrana su 72 aktivna menadžera visoko pozicionirana u menadžerskom poslu u BIH. Ponuđena im je anonimna anketa (autor mr.D. Mujkić) od 40 pitanja vezano za široki spektar menadžerskog djelovanja. Pitanja su se odnosila na opće karakteristike menadžera: razina posla, završena škola, trajanje posla, ukupni staž, pohađanje seminara, sudjelovanje u međunarodnim projektima, trajanje seminara, organizator seminara, pristup stručnoj literaturi, podrška na poslu, stručna literatura, znanje stečeno školovanjem, važnost cjeloživotnog učenja.

Pored toga, pitanja su se odnosila na informacije o novim tehnologijama, korištenje računala, znanje informacijskih tehnologija, korištenje interneta, važnost stranih jezika, znanje stranih jezika, važnost učešća u međunarodnim projektima, informacije o međunarodnim projektima, sportska geneza menadžera, značaj školovanja menadžera, način školovanja menadžera, želja pohađanja nastave, značaj osobe u organizaciji, aktualnost informacija o projektima, kontakti s nadležnim tijelima, informacije iz nadležnih tijela, procjena razine razvijenosti sporta u B i H , zakon o sportu kao rješenje problema, strategija sporta kao rješenje problema, postojanje strategije u sportskoj organizaciji, te postojanje business plana u sportskoj ogranizaciji.

Preostala pitanja odnosila su se na financiranje: financiranje od nadležnog ministarstva, vlastiti prihodi, sponzorstvo, donatorstvo i ostali izvori. Od četrdeset indikatora menadžerskog djelovanja 39 je bilo prediktora i jedan kriterij – **treba mi internet u poslu**. Podaci su nakon preliminarnih procedura obrađeni standardnom multivarijantnom regresijskom (LSR) analizom (Bonacin, 2004).

4. REZULTATI

Predikcija kriterija je statistički značajna (78.49% ukupno objašnjenog varijabiliteta) sa četiri značajna pojedinačna prediktora od čega dva negativna a dva pozitivna.

Negativni prediktori su AZIT - Moje znanje nije dobro (6.6%) i AULO - misli da mu uloga nije dovoljno izražena (3.6%), a pozitivni: APPO - u toku je s informacijama (10.8%) i ANSM - želi znati više (20.2%)

Posebno je zanimljiv ovaj zadnji indikator koji objašnjava čak 20 % kriterija i govori nam da ispitanici menadžeri imaju želju boljeg utvrđivanja i skupljanja znanja za koja očekuju da im mogu pomoći u kvalitetnijem izvođenju poslova.

	R	Q(R)	P-R	B	P	Q(B)
APOS	0,05	0,67	-0,01	-0,01	-0,05	0,94
ASKO	0,10	0,59	0,04	0,03	0,31	0,81
AGOD	-0,04	0,72	0,08	0,07	-0,31	0,65
ASTA	-0,08	0,52	-0,14	-0,12	0,95	0,55
ASEM	-0,08	0,51	-0,11	-0,10	0,85	0,55
ASMP	-0,05	0,71	-0,08	-0,07	0,33	0,65
ATRS	-0,09	0,52	-0,20	-0,19	1,60	0,27
AORS	0,32	0,01	0,24	0,23	7,53	0,17
APLI	-0,15	0,21	-0,20	-0,15	2,36	0,27
APOD	-0,08	0,54	-0,23	-0,21	1,57	0,20
ALBO	0,02	0,89	0,16	0,12	0,20	0,63
AZNA	-0,07	0,58	-0,08	-0,05	0,35	0,68
ACZU	0,18	0,13	0,22	0,18	3,22	0,21
AZTI	0,08	0,50	0,00	0,00	0,03	0,98
ACMP	0,10	0,57	0,20	0,14	1,40	0,25
AZIT	-0,15	0,21	-0,43	-0,43	6,58	0,01
ATSJ	0,08	0,51	0,03	0,02	0,20	0,86
AZSJ	-0,09	0,54	0,31	0,29	-2,67	0,08
APPO	0,55	0,00	0,20	0,20	10,76	0,26
AIMP	0,10	0,57	0,37	0,37	3,59	0,03
AMSP	-0,03	0,81	0,07	0,08	-0,23	0,71
APSM	-0,01	0,94	-0,10	-0,07	0,06	0,59
ASSM	-0,13	0,28	-0,12	-0,11	1,49	0,50
ANSM	0,49	0,00	0,44	0,41	20,23	0,01
AULO	-0,11	0,65	-0,37	-0,32	3,61	0,03
APIP	0,10	0,60	-0,17	-0,18	-1,84	0,65
ARKM	-0,21	0,09	-0,06	-0,15	3,17	0,75
AINM	-0,21	0,09	0,01	0,02	-0,45	0,96
ABHS	-0,44	0,00	-0,14	-0,15	6,67	0,55
ASUR	0,07	0,58	0,25	0,21	1,45	0,16
AZOS	-0,08	0,53	0,02	0,01	-0,11	0,93
ASTR	0,21	0,09	0,14	0,11	2,23	0,55
AFNM	-0,11	0,63	-0,21	-0,14	1,55	0,24
ASPO	-0,07	0,59	0,01	0,00	-0,03	0,97
ADON	-0,03	0,81	-0,15	-0,10	0,28	0,59
AVLA	0,12	0,33	0,13	0,09	1,13	0,52
AOST	0,09	0,55	0,01	0,01	0,06	0,96
AISR	-0,11	0,65	0,00	0,00	0,04	0,98
AIBP	-0,09	0,55	-0,04	-0,04	0,40	0,81
	DLT	RO	F	DF1	P	
	0,78	0,89	2,90	39	0,002	

Tablica 1. Rezultati regresijske analize

5. RASPRAVA

Smisao primjene informacijske tehnologije u organizaciji je osposobljavanje organizacije da brzo reagira na događaje u okolini, kako sa organizacijskog tako sa upravljačkog aspekta (Hadžiahmetović, Kulović, Jurešić, 2007). Informacija koja je potrebna mora u adekvatni trenutak doći na adekvatno mjesto i adekvatnim ljudima. Vrijeme je skupo u današnjem svijetu i što ga manje potrošimo na prijenos informacija, to ćemo biti uspješniji u području kojim se bavimo. Iz podataka u tablici 1. može se zaključiti da u smislu potrebe interneta za posao, postoji tendencija ambicije koja nije još realizirana. Dok istodobno negativni prediktori a što je potpuno u skladu s pozitivnima opisuju situaciju sputanosti i svjesnosti da može više naučiti i postići. Očito se radi o dinamičkom sustavu modernog menadžmenta što potvrđuje važnost interneta u modernom menadžerskom djelovanju ali i napredovanju. Rezultati nekih istraživanja (Bonacin, Mujkić i Rađo, 2007) pokazala su da postoje dva načelna pristupa financiranju odnosno načelno dvije vrste menadžera. Prvi bi bili tzv. stabilni menadžeri koji eksploatiraju uspostavljenu mrežu komunikacija i financijskih tijekova dok drugi tzv. nestabilni menadžeri koji imaju tendenciju iznalaženja novih i modernih izvora financiranja sportskih organizacija. I u smislu snalaženja u postojećim mrežama i u smislu iznalaženja novih nužno je da menadžeri budu svjesni više razine koja objedinjuje potrebne informacije a to je internet. U vezi s tim, u posljednje vrijeme ustanovljen je protokol koji omogućava izvanredno korištenje raspoloživih resursa, a to je protokol **simulacija** tj. biranje trajektorija do poznatog cilja. (Bonacin i Bonacin, 2007). Dakle, ako menadžer i zna kako će postići cilj, više mu pozicija nije ista jer ima više izbora. Stabilni menadžeri bi mogli zadržati postojeću mrežu no mogli bi je uz pomoć simulacija bolje „iskoristiti“ čime bi lakše inkorporirali i nove stvari. Nestabilni menadžeri bi mogli povezati svoju ambiciju i tendenciju ka novome s već postojećim izvorima (sad imaju izbora) te tako vlastitim eventualnim pristupima dati i praktičnu primjenu – bazu. Zanimljivo je primjetiti kako je napredak u tehnologiji učinio čuda s informacijama, omogućio primerice „virtualnog čovjeka“ (Verunica, 2007) koji ima i praktičan značaj pri edukaciji studenata selektivnim područjima npr. opće fiziologije. Prikazima virtualnih organa te virtualnim oponašanjem tjelesnih procesa razumijevanje fiziologije dovodi na novu razinu. Sad to samo trebamo primijeniti na menadžment.

6. ZAKLJUČAK

Na kraju, ako menadžment jednostavno i bez puno razmišljanja definiramo kao najrazličitije **upravljanje**, jasno se uočava smisao potrebe za internetom. Zar nije lakše upravljati svijetom oko sebe kada su informacije nove i na dohvata ruke a neprestano se smisleno dopunjavaju i obnavljaju? Ovo je jednako važno u svakom segmentu menadžerskog djelovanja, a napose u turizmu i dispoziciji informacija a ponudi u kulturno povijesnom naslijeđu.

7. LITERATURA

- [1] Bonacin, Da., Mujkić D, Rađo, I. (2007) Relacije značajki sportskih menadžera viših razina i izvora financiranja sportskih organizacija. *Acta Kinesiologica*, 1, 2: 7-12.
- [2] D. Bonacin, Da. Bonacin (2007) Simulacije u kineziologiji. *Acta Kinesiologica*, 1, 1:11-19.
- [3] D. Bonacin (2004) Uvod u kvantitativne metode. Kaštela: Vlastito izdanje.
- [4] Z. Hadžiahmetović, Dž. Kulenović, S. Jurešić (2007) Menadžment, putokaz za menadžere. Zenica: Mašinski fakultet.
- [5] J. Malacko i I. Rađo (2004) Tehnologija sporta i sportskog treninga. Sarajevo: Fakultet sporta i sportskog treninga.
- [6] A. Šunje (2002) Top – menadžer, vizionar i strateg. Sarajevo: Tirada.
- [7] Z. Verunica (2007) Virtualni čovjek u kineziologiji i fiziologiji sporta. II internacionalni simpozij Nove tehnologije u sportu. Sarajevo. Fakultet sporta i tjelesnog odgoja Univerziteta u Sarajevu. Sarajevo, 2007. (pp. 269-270).